DÜNYANIN YENİ REKABET SAHNESİ

GELİŞEN AFRİKA

TÜRKİYE İÇİN FIRSATLAR, TEHDİTLER, RAKİPLER

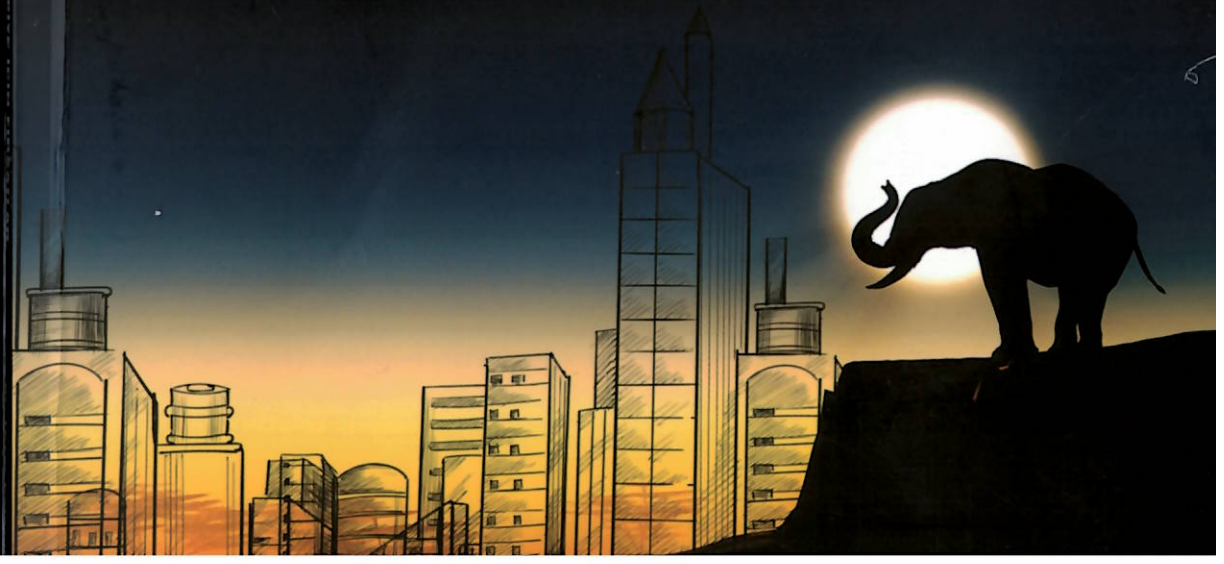

DÜNYANIN YENİ REKABET SAHNESİ GELİŞEN AFRİKA
Türkiye İçin Fırsatlar, Tehditler, Rakipler
Dr. Tezer Palacıoğlu

Bilimsel Eserler No. : 804
ISBN : 978-625-433-006-3
E-ISBN : 978-625-433-007-0
Basım Sayısı : 1. Basım, Ekim 2021

© Copyright 2021, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

'NOBEL BİLİMSEL ESERLER' Bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Süleyman Gezgin -suleyman@nobelyayin.com-
Sayfa Tasarım : Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. Sertifika No: 47479
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71

Kütüphane Bilgi Kartı

Palacıoğlu, Tezer.
Dünyanın Yeni Rekabet Sahnesi Gelişen Afrika Türkiye İçin Fırsatlar, Tehditler, Rakipler / *Tezer Palacıoğlu*
1. Basım. XVI + 322 s. 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-433-006-3
E-ISBN: 978-625-433-007-0
1. Afrika 2. Türkiye 3. Afrika Pazarı 4. Yabancı Yatırımlar

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com
Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekin Dağıtım

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL DİZİNİ vii
TABLO DİZİNİ ix
EKLER xi
KISALTMALAR xxi
GİRİŞ 1

BÖLÜM I
DOYGUN VE YAŞLI PAZARLARA ALTERNATİF GENÇ VE DOYURULMAYA AÇIK YENİ PAZAR AFRİKA 7
1.1. Afrika Kıtasına Genel Bir Bakış 7
1.1.1. Coğrafya ve İklim 7
1.1.2. Gelişmede Belirleyici Faktör: Su 10
1.1.2.1. Afrika Nehirleri 10
1.1.2.2. Afrika Kıtası Gölleri 11
1.1.3. Afrika'nın Mukayeseli Üstünlük Alanı; Doğal Kaynaklar 13
1.1.3.1. Petrol ve Doğalgaz 15
1.1.3.2. Diğer Madenler 18
1.1.3.3. Tarım 22
1.1.4. Kıtanın Bugününü Etkileyen Unsur Olarak Sömürgecilik 26
1.1.5. Sömürge Geçmişinin Günümüzdeki Yansıması, Çatışma Ortamı: Somali Örneği 32
1.2. Afrika'nın Bütünleşme Çabaları; Ticaret Birlikleri 36
1.2.1. Afrika Birliği'ne Kadar Tarihsel Arka Plan 36
1.2.2. Afrika Bölgesel Ekonomik Örgütlenmeleri 41

BÖLÜM II
AFRİKA'DA REKABET EDEN GÜÇLER VE TÜRKİYE'NİN DURUMU 49
2.1. Afrika'da Yabancı Yatırımlar ve Güç Mücadelesi İçerisinde Rekabet Eden Aktörler 49
2.1.1. Sürdürülebilir Kalkınma Yolunda Yabancı Yatırımlar 49
2.1.2. Afrika Güç Mücadelesi ve Önde Gelen Ülkeler 56
2.1.2.1. Genel 56
2.1.2.2. Fransa Örneği 63

2.1.2.3. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Örneği 68
2.1.2.4. Çin Örneği; Afrika İlişkilerinin Hızlanması ve FOCAC Forumları 69
2.2. Türkiye'nin Yeni Pazar İhtiyaçları Doğrultusunda Afrika ile Ticari İlişkileri 96
2.2.1. Genel 96
2.2.2. Türk Girişimciler İçin İş Olanakları Açısından Sektörel Bazda Kıta Dış Ticaretinin İncelenmesi 103
2.2.2.1. Dış Ticarete Konu Ana Ürün Grupları 114
2.2.2.2. Kıymetli Taş ve Metal 119
2.2.2.3. Metal Cevherleri, Bakır, Adi Metaller, Nikel 120
2.2.2.4. Gıda Maddeleri 122
2.2.2.5. Tekstil Ürünleri ve Hazır Giyim 130
2.2.2.6. Makineler 136
2.2.2.7. Elektrikli Makina ve Cihazlar 141
2.2.2.8. Otomotiv 143
2.2.2.9. Mobilya-Aydınlatma 146

BÖLÜM III
TARTIŞMA; AFRİKA TÜRKİYE VE İŞ ADAMLARI İÇİN ÖNEMLİ BİR PAZAR OLABİLİR Mİ? 149
3.1. Kötümser Yaklaşım 149
3.1.1. Geri Kalan-Bırakılan Afrika 149
3.1.2. Siyasi ve Askeri Kargaşa-Savaşlar 154
3.1.2.1. Darbeler ve Diktatör Yönetimleri ile Kaybolan Yıllar 154
3.1.2.2. Bölünen ve Yönetilenlerin Çatışma ve Savaşları 160
3.1.2.3. Her Şey Su İçin 170
3.1.3. Afrika'nın Kanayan Yaraları 173
3.1.3.1. Yolsuzluk 173
3.1.3.2. Kuraklıklar ve Salgın Hastalıklar 174
3.1.3.3. Göç 177
3.1.4. Yatırımlarda Karşılıklı Sorunlar 180
3.1.5. Yeni Sömürgecilik 184
3.1.5.1. Güç İçin Çıkar Odaklı Reel Politik 184
3.1.5.2. Bağımlı ve Borçlu Afrika 187
3.2. İyimser Yaklaşım 193
3.2.1. Nüfus Beklentileri 194
3.2.2. Çin'in Yakın Tarihte Ortaya Koyduğu Gelişim Örneği 198
3.2.3. Su Sorununun Çözümü İhtimali 199
3.2.4. Afrika'nın Kalkınması İçin Resmi Kalkınma Yardımları (ODA) 200

BÖLÜM IV
TECRÜBE VE SOSYO EKONOMİK VERİLERLE AFRİKA PAZARINDA POTANSİYEL ULUSLARARASILAŞMA ALANLARI VE İŞ ADAMLARINA ÖNERİLER 207
4.1. Afrika ile İlgili İş Adamları, Kamu Kurum-Kuruluş Temsilcileri ile Mülakat Sonuçları 207
4.2. Türkiye'nin Afrika Pazarında Güçlü Oluşu İçin Pazar Değerlendirmesi 221
4.2.1. Tüketici Yapısı ve Tercihleri 221
4.2.2. Pazar ve Dağıtım Yapısı 228
4.3. Türkiye İçin Afrika Pazarının Swot Analizi 232
4.4. Potansiyel Pazar Bölgeleri 233
4.4.1. Nüfus, Türkiye'den İthalatı ve İlişkileri ile Önemli Pazarlar 236
4.4.2. Türkiye'nin Stratejisinde Öne Çıkan Pazarlar 251
4.4.3. Diğer Pazarlar 255
4.4.4. Nüfusu 10 Milyonun Altında Olan Potansiyel Pazarlar 256
4.4.4.1. Ticari İlişkilerin Yeterli Olmadığı Pazarlar 261
4.4.4.2. Riski Yüksek Pazarlar 265
4.5. Türk İş Adamları İçin Öneriler 268

SONUÇ 277

EKLER 293

KAYNAKÇA 311

GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER 319